

Prečo Slovensko potrebuje rašeliniskovú stratégiu

Príklady zo zahraničia

Viera Šefferová Stanová

DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Supported by:

Supported by:
Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety
on the basis of a decision
by the German Bundestag

Budúcnosť rašelinísk v strednej a východnej Európe

EUKI

Európska klimatická
iniciatíva

HLAVNÝ CIEĽ

Posilniť ochranu, obnovu a udržateľné využívanie rašelinísk a lepšie prepojiť ochranu biodiverzity, klimatickú politiku a financovanie obnovy rašelinísk.

01

Rašeliniská v politikách

Dostať rašeliniská výraznejšie do národných klimatických a ochranárskych politík.

02

Národné stratégie

Podporiť prípravu národných stratégií pre rašeliniská založených na vedeckých údajoch a participácii zainteresovaných strán.

03

Uhlíkové poľnohospodárstvo

Pripraviť krajiny strednej a východnej Európy na využívanie CRCF – rámca EÚ pre certifikáciu odstraňovania uhlíka a uhlíkového poľnohospodárstva, vrátane organických pôd.

04

Prepojenie obnovy a klímy

Vytvoriť synergie medzi CRCF a NRR – nariadením EÚ o obnove prírody – a národnými plánmi obnovy prírody.

NOSITELIA PROJEKTU: CEEweb for Biodiversity (vedúci partner) • Eurosite – European Land Conservation Network • Michael Succow Foundation – partner Greifswald Mire Centre

Skratky: CEE = stredná a východná Európa • CRCF = rámec EÚ pre certifikáciu odstraňovania uhlíka a uhlíkového poľnohospodárstva • NRR = nariadenie EÚ o obnove prírody

CRCF a rašeliniská – čo to znamená?

Jednoducho vysvetlené

CRCF je európsky systém, ktorý stanovuje pravidlá, ako overiť klimatický prínos projektov.

Pri rašeliniskách ide najmä o obnovu odvodnených rašelinísk a iných organických pôd.

Ak obnova zníži emisie skleníkových plynov, výsledok možno certifikovať.

Takáto obnova môže pomôcť klíme aj biodiverzite.

Hlavná myšlienka:

Obnova rašelinísk môže mať nielen prírodný, ale aj merateľný klimatický prínos.

*Zdravé rašeliniská.
Stabilnejšia klíma.
Bohatšia príroda.*

*Príroda
má hodnotu
aj pre klímu.*

Čo to znamená pre členský štát EÚ?

Praktické dôsledky

*Zdravé rašeliniská.
Stabilnejšia klíma.
Silnejšia Európa.*

CRCF neprikazuje obnovu rašelinísk – vytvára nástroj, ako ju preukázať a podporiť.

Krajina potrebuje vybrať vhodné lokality a pripraviť údaje a monitoring.

Obnovu treba prepojiť s klimatickou politikou, Nariadením o obnove prírody a plánovaním využitia pôdy.

System môže otvoriť možnosti financovania pre vlastníkov a užívateľov pôdy.

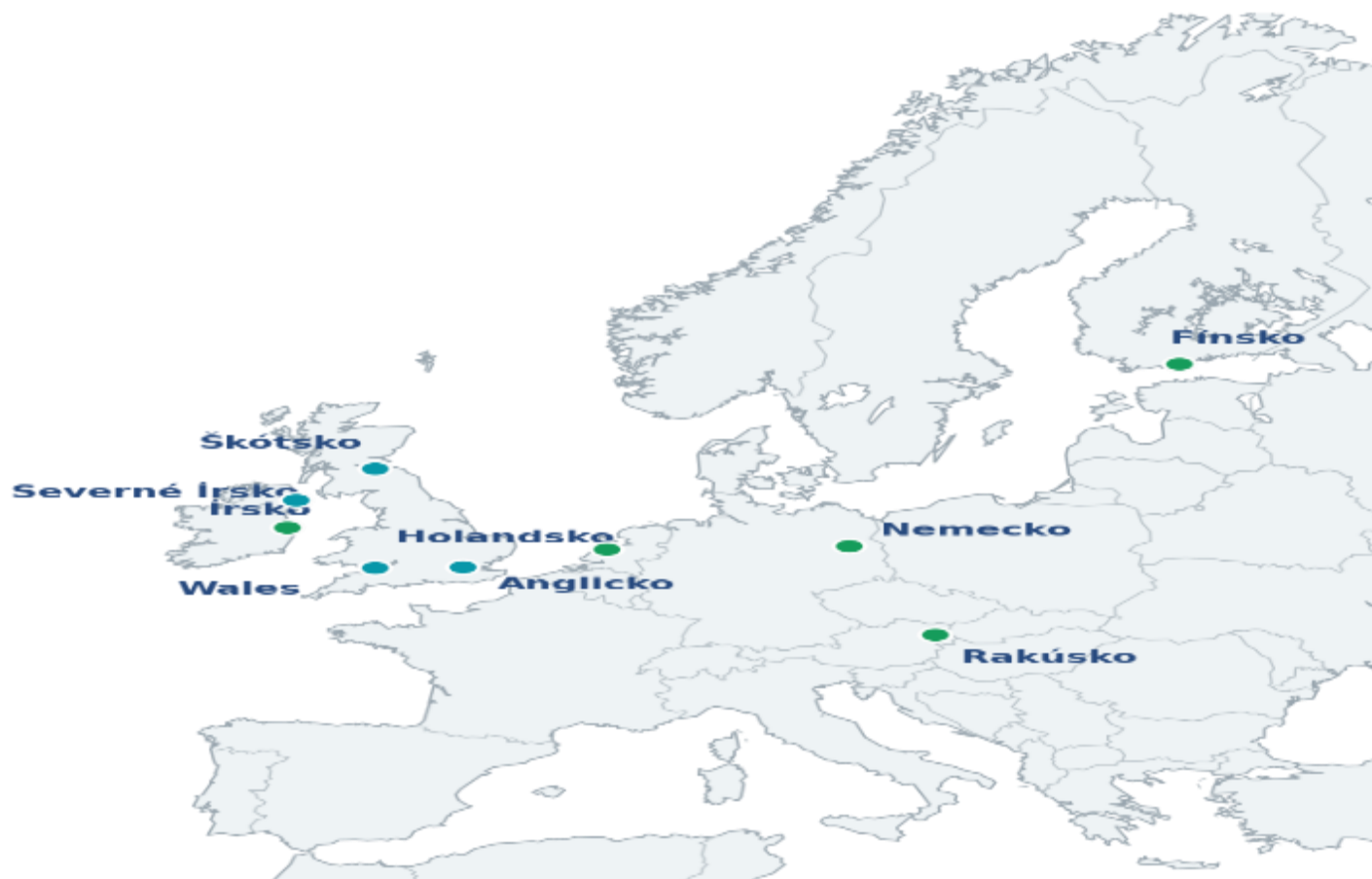
Kľúčový odkaz:

Nejde o novú povinnosť, ale o možnosť lepšie financovať a preukázať prínosy obnovy rašelinísk.

*Krajina
dnes pre lepšiu
zajtra.*

Európa už prechádza k strategickému plánovaniu

Národné stratégie pre rašeliniská ako nový nástroj politiky

STRATÉGIA • AKČNÝ PLÁN • NÁRODNÝ PROGRAM

Príklady z Európy

Nemecko

Írsko

Fínsko

Rakúsko

Holandsko

Anglicko

Škótsko

Wales

Severné Írsko

Nie všade ide o rovnaký typ dokumentu. Spoločným prvkom je však prechod od jednotlivých projektov k dlhodobému národnému rámcu.

Rôzne modely – spoločný cieľ: prejsť od jednotlivých projektov obnovy k systematickému riešeniu na národnej úrovni.

Nemecko – od ochrany rašelinísk k transformácii využívania krajiny

Národná stratégia ochrany rašelinísk prepája klímu, biodiverzitu, vodu a hospodárenie

Čo vlastne národná stratégia mení?

Hodnota stratégie je v koordinácii priorít, zodpovedností, financovania a údajov

BEZ STRATÉGIE

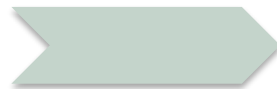
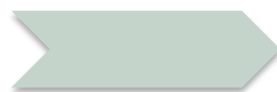
jednotlivé lokality

jednotlivé projekty

krátkodobé financovanie

sektory pracujú oddelene

nejednotné údaje

SO STRATÉGIOU

národné priority

koordinovaný program opatrení

dlhodobejší finančný rámec

spoločné ciele a zodpovednosti

spoločný dátový a monitorovací rámec

Hodnota stratégie nie je v samotnom dokumente, ale v tom, čo umožní realizovať.

Od stratégie k realizácii

Tri krátke príklady, ako sa strategický rámec premieňa na konkrétne programy a opatrenia

Stratégia vytvára rámec, do ktorého možno následne skladať projekty, financovanie, opatrenia a zodpovednosti.

Rašeliniská v slovenských politikách

Viacero vstupných bodov – zatiaľ bez jedného spoločného rámca

KLÍMA

Nízkouhlíková stratégia SR

explicitne uvádza ochranu a obnovu rašelinísk a mokradí v povodiach

KLÍMA

Energetický a klimatický plán SR

cieľ do 2030: zvýšiť čisté záchyty v sektore využívania krajiny o 504 kt CO₂ ekv.; rašeliniská nie sú samostatným balíkom opatrení

PÔDA

Poľnohospodárska politika

od roku 2025 platí norma, ktorá zakazuje poškodzovanie a znižovanie plochy mokradí a rašelinísk vrátane odvodňovania

OBNOVA

Nariadenie o obnove prírody

stanovuje obnovu poľnohospodársky využívaných organických pôd na odvodnených rašeliniskách

Čo dnes chýba medzi týmito politikami?

spoločná priestorová základňa

spoločné priority

zodpovednosti

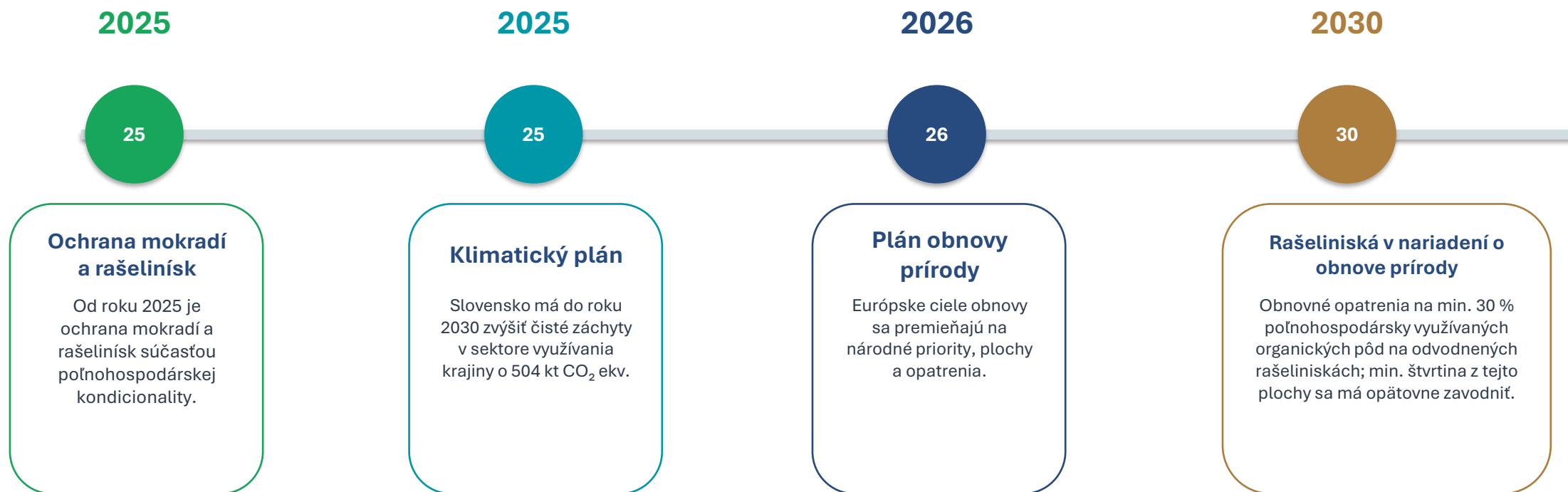
financovanie

monitoring

Stratégia môže tieto existujúce nástroje prepojiť – nemusí ich nahrádzať.

Prečo práve teraz?

Do roku 2030 sa stretávajú nové povinnosti, klimatické ciele a možnosti financovania

Teraz sa stretávajú štyri agendy: klíma • poľnohospodárstvo • obnova prírody • financovanie.

Klimatická „slepá škvrna“

Potenciál mokradí a zamokrených pôd zatiaľ nie je v slovenskej emisnej bilancii viditeľný

Slovenský hydrometeorologický ústav: mokrade a zamokrené pôdy sa zatiaľ v emisnej bilancii nevykazujú.

Ústav zároveň upozorňuje na ich značný potenciál pre zvýšenie záchytovej kapacity uhlíka a zlepšenie emisnej bilancie.

71 %

lesná pôda

podiel na záchytoch v krajine

17 %

orná pôda

podiel na záchytoch v krajine

2 %

pasienky

podiel na záchytoch v krajine

—

mokrade

zatiaľ nevykazované

Čo z toho vyplýva pre slovenskú stratégiu?

MAPA

kde sú organické pôdy?

EMISIE

aké emisie / záchyty majú?

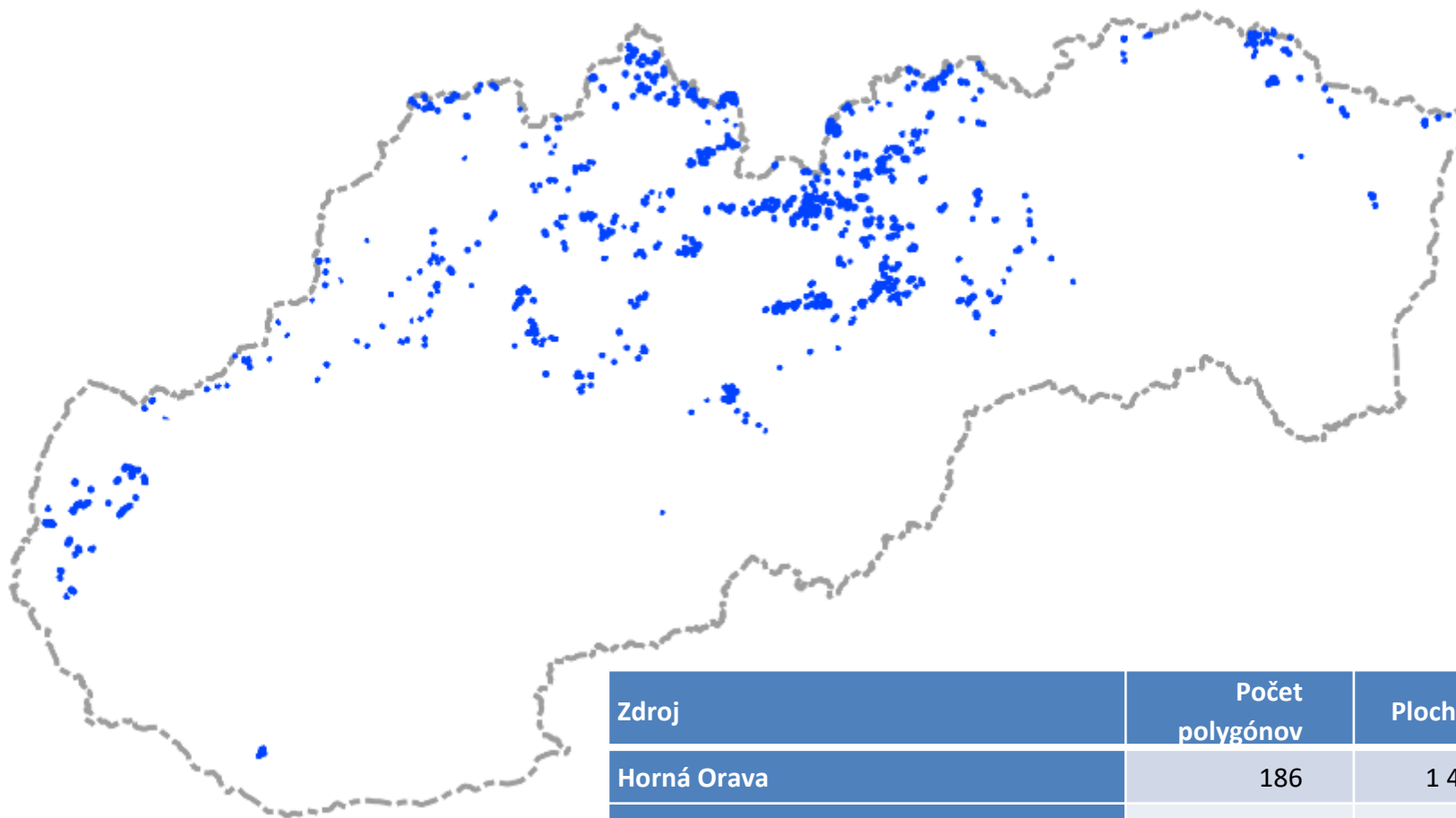
VODA

ako sa mení hladina vody?

VÝSLEDOK

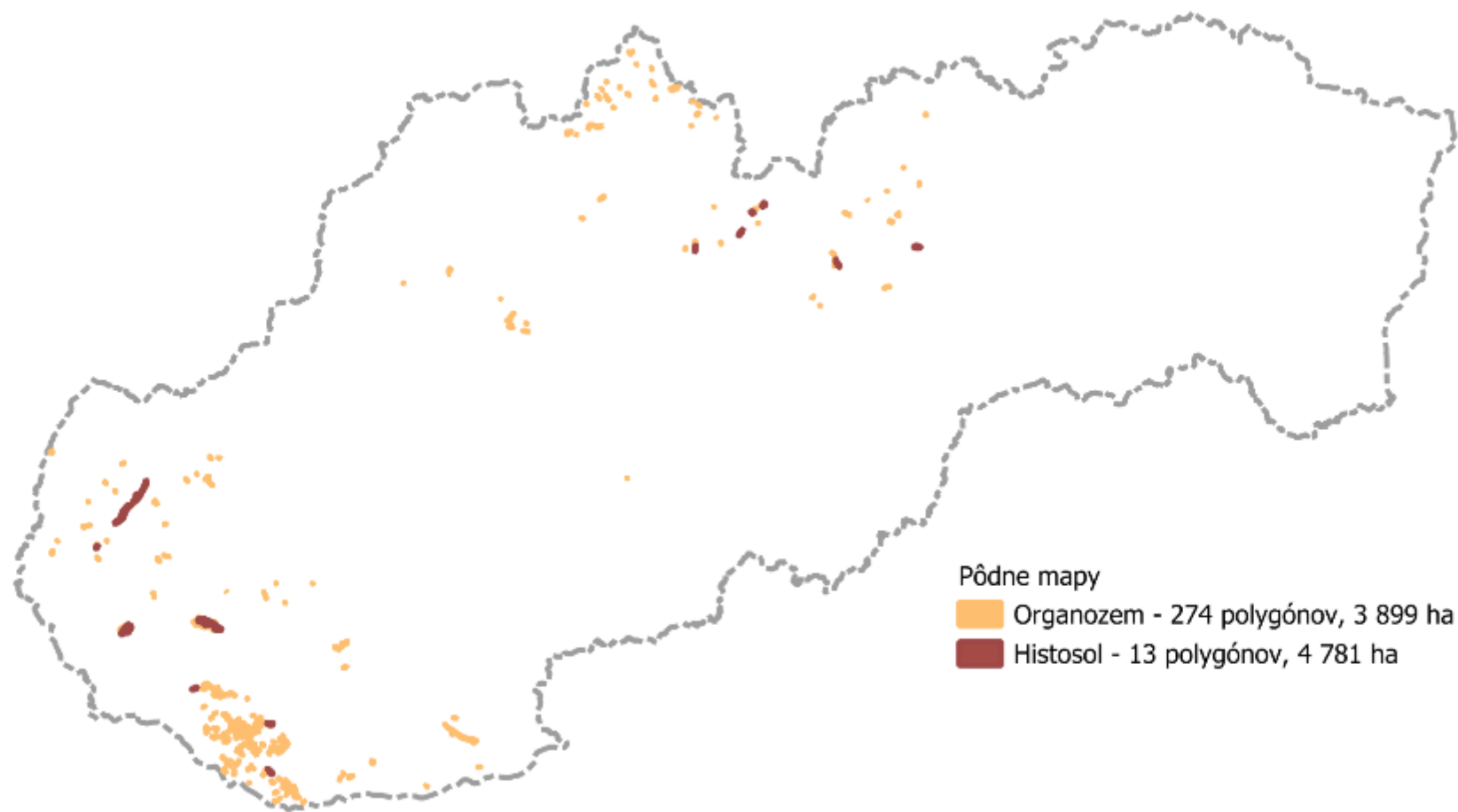
ako sa obnova prejaví v bilancii?

Mapovanie rašelinísk

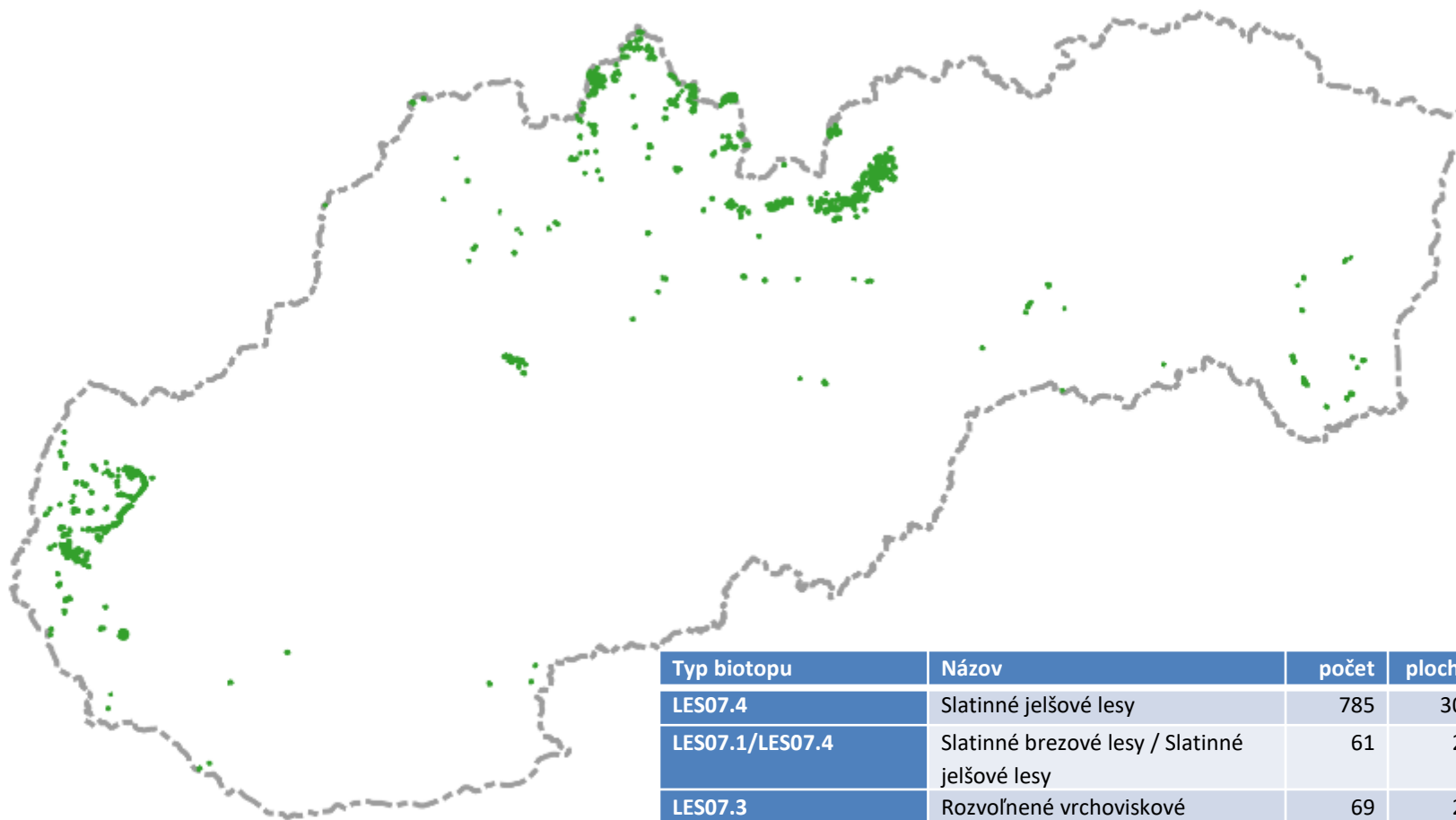

Zdroj	Počet polygónov	Plocha v ha
Horná Orava	186	1 439,17
12 lokalít z projektu DAPHNE	29	370,98
Mapovanie rašelinísk - DAPHNE	1 121	2 147,39
Mapovanie trávinatej vegetácie - DAPHNE	131	694,37
SPOLU	1 467	4 651,91

Pôdne mapy

Lesné rašeliniskové biotopy

Typ biotopu	Názov	počet	plocha v ha
LES07.4	Slatinné jelšové lesy	785	3027,95
LES07.1/LES07.4	Slatinné brezové lesy / Slatinné jelšové lesy	61	250,07
LES07.3	Rozvoľnené vrchoviskové smrekové lesy	69	291,17
LES07.2	Rozvoľnené vrchoviskové borovicové lesy	51	497,85
Spolu		966	4067,03

Čo by mohla stratégia priniesť Slovensku?

Od znalosti územia k prioritám, realizácii, financovaniu a vyhodnocovaniu

Stratégia môže spojiť ochranu prírody, klímu, vodné hospodárstvo a využívanie pôdy do jedného realizovateľného rámca.

Budúcnosť rašelinísk – začiatok slovenského strategického dialógu

Proces od spoločnej diagnózy k návrhu stratégie a ďalším krokom

Čo by mala slovenská stratégia pre rašeliniská reálne pomôcť vyriešiť?

Otázka pre dnešný participatívny workshop